

Een onbuigzame loods

Op 10 mei 1940 bevindt aspirant-loods Bram van den Broeke zich aan boord van Loodsboot 11 die buiten op zee ligt. Hij wordt 's morgens gewekt met de mededeling dat de Duitse legers Nederland zijn binnengevallen. Het schip moet op zee blijven tot ze op 15 mei orders krijgen om naar de haven van Breskens te stomen.

Daar treffen ze kantoorpersoneel van het Loodswezen aan die op de nieuwe Loodsboot 1 naar Engeland zullen oversteken. Loodsboot 1 loopt echter buiten Breskens op een mijn en zinkt daar. Op last van de directeur Loodswezen die de oversteek niet meer aandurft, worden de andere loodsvaartuigen in de haven tot zinken gebracht.

Vervolgens trekt het kantoorpersoneel, aangevuld met loodsen en bemanningsleden van loodsvaartuigen te voet richting Eede bij de Belgische grens. In Eede vertrekken ze in groepjes naar Oostende om vanaf daar naar Engeland over te steken. Ze worden ondergebracht in een kazerne en ze kunnen mee op een schip, dat echter door Duitse bommen getroffen wordt. Weg is de kans om naar Engeland over te varen.

Ze gaan weer terug, te voet naar Breskens over het strand, dat zwaar onder vuur ligt. De Westerschelde oversteken is onmogelijk, zo duurt het tot eind juni voordat ze weer in Vlissingen terug zijn. Zes weken hebben ze er dus over gedaan.

In diezelfde zomer van 1940 krijgen alle loodsen en aspirant-loodsen, die nog in Vlissingen zijn, opdracht

een formulier te ondertekenen, waardoor men zich verplicht voor het Duitse Rode Kruis op de Schelde te varen. Bram van den Broeke weigert dit en wordt daarom tewerkgesteld op de reddingsboot van Cadzand. Later wordt Maasbracht zijn standplaats. Met een sleepboot moeten ze bakken over de Maas verslepen. Moedwillig schept Bram en de bemanning wanorde, zodat de werkzaamheden aanzienlijk worden vertraagd.

Maar dan worden de Duitsers wantrouwig en Bram wordt weer naar Vlissingen gezonden. Daar moet hij voor het Duitsgezinde Zeemansfront tekenen, wat hij verontwaardigd weigert. Hij wordt ontslagen bij het Loodswezen en op 7 mei 1943 krijgt hij een oproep om in Wilhelmshafen in Duitsland voor de marine in een fabriek te gaan werken. Ondanks alle protesten en voorgewende kwalen wordt hij goedgekeurd voor zware arbeid en met anderen onder bewaking op de trein gezet.

Maar hij is niet van plan om naar Duitsland te gaan. In Utrecht mist hij opzettelijk een volle sneltrein en hij wordt vervolgens onder bewaking van NSB-ers op een boemeltrein gezet. Halverwege verstopt hij zich op het toilet en in Enschede glipt hij door de controle. Daar zoekt Bram een bevriende stuurman van de koopvaardij op. Hij wordt snel als onderduiker op het platteland ondergebracht. Daar vinden veel razzia's plaats en hij keert langs sluiproutes terug naar Zeeland. Op Noord-Beveland krijgt hij een onderduikadres, maar door verraad moet hij vluchten en uiteindelijk komt hij terecht op een boerderij in Ovezande, Zuid-Beveland.

Hier komt hij in contact met het verzet. Eerst verricht hij koeriersdiensten. Later gaat hij wapens vervoeren en saboteert hij landbouwmachines die graan voor het Duitse leger dorsten. Zijn oude loodswezenpasje blijkt in die periode goud waard. Als hij door Duitse patrouilles wordt aangehouden, toont hij met een gewichtig gezicht dat pasje en hij mag dan steevast doorlopen.

Nadat Zuid-Beveland in november 1944 door de geallieerden is bevrijd wordt Bram aangesteld tot ondercommandant van de ordedienst. In een gesprek met een Britse officier vertelt hij dat hij aspirant-loods is, waarop deze hem met een jeep naar het hoofdkwartier in Goes rijdt.

Het hoofdkwartier zendt hem onmiddellijk naar Terneuzen waar het tijdelijke Loodswezen gevestigd is. Terneuzen is dan de plaats waar de zee- en rivierloodsen elkaar afwisselen op de konvooschepen die van Engeland naar Antwerpen en vice versa varen.

Bram wordt weer aspirant-loods en maakt daar zijn eerste overzichtsreis. Er is een groot tekort aan loodsen en er wordt samengewerkt met het Belgische loodswezen om zo efficiënt mogelijk te werken. Na zijn eerste vergezelreis stapt Bram in Terneuzen aan de wal en wil naar huis gaan. Hij wordt echter teruggeroepen. Er zijn namelijk geen loodsen meer en men vraagt of hij zelfstandig een konvooschip naar Engeland wil loodsen.

Eén overzichtsreis als aspirant is echt niet veel, maar hij doet het, het is tenslotte oorlog. Met behulp van een

papieren zak waarop hij koersen, ondiepten en boeien had getekend komen ze zonder brokken in Engeland aan.

De volgende dag vaart hij een vrachtschip terug naar Terneuzen. Vanaf dat moment wordt hij beschouwd als volwaardig loods.

Op 2 februari 1983 krijgt Bram van den Broeke door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard het verzetshedenkingskruis uitgereikt voor zijn verzetswerk tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Een eerbetoon aan een onverzettelijke loods die weigerde zich tijdens de Tweede Wereldoorlog te onderwerpen aan de bezetter van Nederland.